

Museum Het Spinozahuis
Spinozalaan 29
2231 SG Rijnsburg
www.spinozahuis.nl
expositiemuseumrijnsburg@spinozahuis.nl

PERSBERICHT Rijnsburg, 24 september 2019

Een ketter op zolder in Rijnsburg

Het Spinozahuis in Rijnsburg organiseert van 15 november 2019 tot 15 maart 2020 een expositie over de vrijdenker Koerbagh. Anders dan Spinoza had Koerbagh een provocerende stijl om zijn ideeën over religie, staat en vrijheid van meningsuiting voor het voetlicht te brengen. Hij belandde hierdoor in 1668 in het Willige Rasphuis, waar hij een jaar later overleed. Door het afdrucken van een pagina van een van zijn boeken op een kleine drukpers kunnen bezoekers zelf het belang van de vrijheid van meningsuiting benadrukken.

Spinoza, de grootste Nederlandse filosoof ooit, woonde rond 1660 een aantal jaren in een eenvoudig huisje in Rijnsburg, nu aldaar bekend als Het Spinozahuis. Daar maakte hij een begin met zijn geschriften die een omwenteling in het denken teweeg zouden brengen. Na Spinoza zou het westerse denken over God, de mens, diens geluk en diens vrijheid nooit meer hetzelfde zijn. De deur naar de Verlichting werd aldus in Rijnsburg op een radicale manier opengezet.

Spinoza deed dat niet alleen. Er waren meer dappere denkers die in zijn kielzog op zoek gingen naar manieren om de boodschap van wetenschap, rede en vrijheid te formuleren en te verspreiden. Dat werd hen door de gevestigde geestelijke en wereldlijke orde niet altijd in dank afgenomen. Er was in de Nederlanden een relatief grote mate van vrijheid van meningsuiting, maar ook die kende haar begrenzingsen. Wie daar overheen ging liep grote risico's. Zo ook Adriaan Koerbagh. Die onderging, zoals een aan hem gewijde biografie als titel meekreeg, "Het Noodlot van een Ketter". Hij overleed, nu precies 350 jaar geleden, in een Amsterdamse gevangenis.

Over de religieuze en politieke opvattingen van een man als Adriaan Koerbagh kunnen we van mening verschillen. Wat echter buiten kijf staat is dat we veel van de vrijheden die we nu genieten te danken hebben aan dappere denkers zoals hij. Daarom wordt hij van 15 november tot 15 maart herdacht met een aan hem gewijde tentoonstelling op de zolder van Het Spinozahuis in Rijnsburg.

Bezoekers kunnen daar niet alleen kennismaken van leven en werken van deze ten onrechte relatief onbekende tijdgenoot en geestverwant van Spinoza. Ze kunnen ook hun waardering voor de vrijheid van het geschreven woord actief laten blijken. Het laatste boek dat Adriaan Koerbagh schreef was voor de helft gedrukt toen de drukker, uit angst om medeverantwoordelijk te worden gehouden voor het verspreiden van ketterijen, ermee naar de autoriteiten stapte. Het boek werd niet verder gedrukt, en de auteur werd gearresteerd. Bezoekers van de expositie kunnen, als blijk van verzet tegen deze beknotting van het vrije woord, doorgaan waar de drukker gestopt is. Ze kunnen de volgende bladzijde van Koerbagh's boek drukken op een klein drukpersje.

De expositie is toegankelijk op dinsdag t/m zondag van 13.00 tot 17.00 u. De toegangsprijs bedraagt €3,50 (gratis voor museumkaarthouders). Gedurende de looptijd van de tentoonstelling worden er tevens een aantal lezingen over Koerbagh, zijn werk, zijn betekenis en zijn actualiteit gehouden. Meer informatie daarover is te vinden op www.spinozahuis.nl.

Na Rijnsburg zal de tentoonstelling in de zomer van 2020 te zien zijn in de Ambassade van de Vrije Geest in Amsterdam en in het najaar van 2020 in het Elisabeth Weeshuis Museum te Culemborg.

EINDE PERSBERICHT